

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 14. septembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 50 Charty základných práv Európskej únie – Zásada *ne bis in idem* – Sankcie uložené v oblasti nekalých obchodných praktík – Trestná povaha sankcie – Trestná sankcia uložená v členskom štáte po prijatí sankcie v oblasti nekalých obchodných praktík v inom členskom štáte, ktorá však nadobudla právoplatnosť po tejto poslednej uvedenej sankcii – Článok 52 ods. 1 – Obmedzenia zásady *ne bis in idem* – Podmienky – Koordinácia konaní a sankcií“

Vo veci C-27/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) zo 7. januára 2022 a doručený Súdnemu dvoru 11. januára 2022, ktorý súvisí s konaním:

Volkswagen Group Italia SpA,

Volkswagen Aktiengesellschaft

proti

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

za účasti:

Associazione Cittadinanza Attiva Onlus,

Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori (Codacons),

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev, sudcovia P. G. Xuereb (spravodajca), T. von Danwitz, A. Kumin a I. Ziemele,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: C. Di Bella, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. januára 2023,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predniesli

- Volkswagen Group Italia SpA a Volkswagen Aktiengesellschaft, v zastúpení: T. Salonic, avvocato, a O. W. Brouwer, advocaat,
- Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, v zastúpení: F. Sclafani, avvocato dello Stato,
- Coordinamento delle associazioni per la tutela dell’ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori (Codacons), v zastúpení: G. Giuliano a C. Rienzi, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. A. M. de Ree a J. M. Hoogveld, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: N. Ruiz García a A. Spina, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 30. marca 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), článku 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach podpísaného v Schengene 19. júna 1990, ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995 (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9, ďalej len „DVSD“), ako aj článku 3 ods. 4 a článku 13 ods. 2 písm. e) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (Ú. v. EÚ L 149, 2005, s. 22).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú spoločnosti Volkswagen Group Italia SpA (ďalej len „VWGI“) a Volkswagen Aktiengesellschaft (ďalej len „VWAG“) na jednej strane a Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Úrad na ochranu hospodárskej súťaže a trhu, Taliansko) (ďalej len „AGCM“) na strane druhej, vo veci rozhodnutia tohto úradu uložiť týmto spoločnostiam pokutu za nekalé obchodné praktiky.

Právny rámec

Právo Únie

DVSD

- 3 DVSD bol uzatvorený s cieľom zabezpečiť vykonanie dohody medzi vládami štátov Hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach podpísanej v Schengene 14. júna 1985 (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 13; Mim. vyd. 19/002, s. 3).
- 4 Článok 54 DVSD nachádzajúci sa v kapitole 3 s názvom „Zákaz dvojitého trestu“, ktorá je súčasťou hlavy III, nazvanej „Polícia a bezpečnosť“, znie:

„Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný.“

Smernica 2005/29

- 5 Odôvodnenie 10 smernice 2005/29 znie:

„Je nevyhnutné zabezpečiť vnútorný súlad medzi touto smernicou a existujúcim právom Spoločenstva, najmä v špecifických odvetviach, kde sa uplatňujú podrobné ustanovenia o nekalých obchodných praktikách. ... Táto smernica sa teda primerane uplatní iba vtedy, ak neexistujú iné osobitné predpisy práva Spoločenstva upravujúce osobitné aspekty nekalých obchodných praktik, akými sú napríklad požiadavky na informácie a pravidlá o spôsobe poskytovania informácií spotrebiteľovi. Poskytuje ochranu spotrebiteľom tam, kde neexistujú osobitné predpisy pre určité odvetvie na úrovni Spoločenstva, a zakazuje obchodníkom vytvárať klamlivú predstavu o povahe produktov. To je obzvlášť dôležité pri zložitých produktoch s vysokou mierou rizika pre spotrebiteľov, ako napríklad niektoré produkty finančných služieb. V dôsledku toho táto smernica dopĺňa *acquis* Spoločenstva, ktoré sa vzťahuje na obchodné praktiky poškodzujúce ekonomické záujmy spotrebiteľov.“

- 6 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa aproximáciou zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o nekalých obchodných praktikách poškodzujúcich ekonomické záujmy spotrebiteľov.“

- 7 Článok 3 uvedenej smernice, nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, v odseku 4 stanovuje:

„V prípadoch rozporu medzi ustanoveniami tejto smernice a inými právnymi predpismi Spoločenstva upravujúcimi osobitné aspekty nekalých obchodných praktik majú prednosť a na tieto osobitné aspekty sa použijú iné právne predpisy Spoločenstva.“

8 Podľa článku 13 tej istej smernice s názvom „Sankcie“:

„Členské štáty stanovujú sankcie za porušenie vnútroštátnych predpisov prijatých na základe tejto smernice a prijímajú všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie ich vynútiteľnosti. Stanovené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

Smernica (EÚ) 2019/2161

9 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2161 z 27. novembra 2019, ktorou sa menia smernica Rady 93/13/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o lepšie presadzovanie a modernizáciu predpisov Únie v oblasti ochrany spotrebiteľa (Ú. v. EÚ L 328, 2019, s. 7), s účinnosťou od 28. mája 2022 zmenila článok 13 smernice 2005/29 takto:

„1. Členské štáty stanovujú pravidlá o sankciách uplatniteľných za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijímajú všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie ich vykonávania. Uvedené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.

2. Pri ukladaní sankcií členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade potreby zohľadnili tieto demonštratívne a informatívne kritériá:

- a) povaha, závažnosť, rozsah a trvanie porušenia právnych predpisov;
- b) akékoľvek opatrenie prijaté obchodníkom na zmiernenie škody, ktorú utrpeli spotrebiteľia, alebo na jej nápravu;
- c) všetky predchádzajúce porušenia právnych predpisov, ktorých sa obchodník dopustil;
- d) získané finančné výhody obchodníka v dôsledku porušenia právnych predpisov, alebo straty, ktoré obchodník v dôsledku takéhoto porušenia neutrpel, ak sú k dispozícii príslušné údaje;
- e) sankcie uložené obchodníkovi za rovnaké porušenie právnych predpisov v iných členských štátoch v cezhraničných prípadoch, keď sú informácie o takýchto sankciách dostupné prostredníctvom mechanizmu zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2394 [z 12. decembra 2017 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za presadzovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa a o zrušení nariadenia (ES) č. 2006/2004 (Ú. v. EÚ L 345, 2017, s. 1)];
- f) všetky ostatné prirážajúce alebo poľahčujúce faktory vzťahujúce sa na okolnosti prípadu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, keď sa majú v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2017/2394 uložiť sankcie, tieto sankcie obsahovali buď možnosť uložiť pokuty prostredníctvom správnych postupov alebo začať súdne konanie o uložení pokút, alebo obidve tieto možnosti, pričom maximálna výška takýchto pokút je minimálne 4 % ročného obratu obchodníka v dotknutom členskom štáte alebo v dotknutých členských štátoch. ...

...“

Talianske právo

- 10 Článok 20 ods. 1 decreto legislativo n. 206 – Codice del consumo, a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, č. 229 (legislatívny dekrét č. 206, ktorým sa schvaľuje Spotrebiteľský zákonník podľa článku 7 zákona č. 229 z 29. júla 2003), zo 6. septembra 2005 (riadny dodatok ku GURI č. 235 z 8. októbra 2005) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Spotrebiteľský zákonník“) stanovuje zákaz nekalých obchodných praktík.
- 11 Článok 20 ods. 2 Spotrebiteľského zákonníka stanovuje:
- „Obchodná praktika je nekalá, ak je v rozpore s odbornou starostlivosťou a podstatne mení alebo je spôsobilá podstatne zmeniť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná, alebo priemerného člena skupiny, ak je obchodná praktika orientovaná na určitú skupinu spotrebiteľov.“
- 12 V článku 20 ods. 4 tohto zákonníka sú vymedzené dve kategórie nekalých praktík, klamlivé praktiky uvedené v článkoch 21 až 23 a agresívne praktiky spomenuté v článkoch 24 až 26 toho istého zákonníka.
- 13 Článok 21 ods. 1 Spotrebiteľského zákonníka znie:
- „Obchodná praktika sa považuje za klamlivú, ak obsahuje informácie nezodpovedajúce skutočnosti alebo akýmkoľvek spôsobom, vrátane celkového prevedenia, uvádza do omylu alebo je spôsobilá viesť do omylu priemerného spotrebiteľa, a to aj keď je táto informácia vecne správna vo vzťahu k jednému alebo viacerým nasledujúcim prvkom, pričom v oboch prípadoch zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil:
- ...
- b) hlavné znaky produktu, ako je jeho dostupnosť, výhody, riziká, vyhotovenie, zloženie, príslušenstvo, servis zákazníkom po predaji tovaru a vybavovanie sťažností, výrobný postup a dátum výroby a, spôsob dodania, účel použitia, možnosti využitia, množstvo, špecifikácia, jeho zemepisný alebo obchodný pôvod alebo očakávané výsledky použitia, alebo výsledky a podstatné ukazovatele skúšok alebo kontrol vykonaných na produkte;
- ...“
- 14 Článok 23 ods. 1 písm. d) tohto zákonníka znie:
- „Tieto obchodné praktiky sa považujú za klamlivé za akýchkoľvek okolností:
- ...
- d) v rozpore so skutočnosťou tvrdiť, že obchodník, jeho obchodné praktiky alebo niektorý z jeho produktov bol schválený, potvrdený alebo povolený orgánom verejnej moci alebo súkromným subjektom alebo že boli splnené podmienky schválenia, potvrdenia alebo povolenia.“

15 Článok 27 ods. 9 uvedeného zákonníka stanovuje:

„Spolu s opatrením, ktorým sa zakáže nekalá obchodná praktika, [AGCM] s prihliadnutím na závažnosť a dĺžku trvania porušenia uloží peňažnú správnu sankciu vo výške od 5 000 eur do 5 000 000 eur. V prípade nekalých obchodných praktík v zmysle článku 21 ods. 3 a 4 sankcia nesmie byť nižšia ako 50 000 eur.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 16 AGCM rozhodnutím zo 4. augusta 2016 (ďalej len „sporné rozhodnutia“) uložil spoločnostiam VWGI a VWAG spoločne a nerozdielne peňažnú pokutu vo výške 5 miliónov eur, keďže sa dopustili nekalých obchodných praktík v zmysle článku 20 ods. 2, článku 21 ods. 1 písm. b) a článku 23 ods. 1 písm. d) Spotrebiteľského zákonníka.
- 17 Tieto nekalé obchodné praktiky sa týkali predaja dieselových vozidiel od roku 2009 v Taliansku, v ktorých bol zabudovaný softvér umožňujúci skresliť merania úrovni emisií oxidov dusíka (NOx) pri emisných skúškach na reguláciu emisií znečisťujúcich látok v rámci postupu s názvom „typové schvaľovanie“, ktorým schvaľovací orgán osvedčuje, že typ vozidla spĺňa príslušné správne ustanovenia a technické požiadavky. Okrem toho sa spoločnostiam VWGI a VWAG vytýkalo, že šíрили reklamné správy, ktoré napriek zabudovaniu uvedeného softvéru obsahovali informácie týkajúce sa jednak pozornosti, ktorú tieto spoločnosti údajne venovali úrovni emisií znečisťujúcich látok, a jednak údajného súladu predmetných vozidiel s právnymi normami v oblasti emisií.
- 18 VWGI a VWAG podali proti spornému rozhodnutiu žalobu na Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre región Lazio, Taliansko).
- 19 V priebehu konania o tejto žalobe na uvedenom súde prokuratúra v Braunschweigu (Nemecko) (ďalej len „nemecká prokuratúra“) rozhodnutím z 13. júna 2018 (ďalej len „nemecké rozhodnutie“) uložila spoločnosti VWAG pokutu vo výške 1 miliardy eur v nadväznosti na konanie, ktorého predmetom bola manipulácia s výfukovými plynmi z určitých dieselových motorov skupiny Volkswagen, v prípade ktorých vyšetrovanie preukázalo, že došlo k obchádzaniu emisných noriem. V tomto rozhodnutí bolo spresnené, že časť tejto sumy zodpovedajúca sume 5 miliónov eur sankcionovala konanie, ktorého sa týka uvedené rozhodnutie, a že zvyšok uvedenej sumy mal VWAG zbaviť ekonomickej výhody, ktorú získala zo zabudovania softvéru uvedeného v bode 17 tohto rozsudku.
- 20 Nemecké rozhodnutie bolo založené na konštatovaní, že VWAG porušila ustanovenia Ordnungswidrigkeitengesetz (Zákon o správnych priestupkoch), ktoré sankcionujú nesplnenie povinnosti dohľadu nad činnosťami podnikov z nebanlivosti, pokiaľ ide o vývoj softvéru uvedeného v bode 17 tohto rozsudku a inštaláciu tohto softvéru do 10,7 milióna vozidiel predaných na celom svete, z toho približne 700 000 vozidiel v Taliansku, pričom tento softvér treba považovať za rušiacie zariadenie zakázané článkom 5 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1).
- 21 Z tohto rozhodnutia vyplýva, že nemecká prokuratúra tiež konštatovala, že absencia dohľadu nad vývojom a inštaláciou uvedeného softvéru bola jednou z príčin, ktoré prispeli k ďalším porušeniam, ktorých sa na celosvetovej úrovni dopustila spoločnosť VWAG v rokoch 2007 až 2015, pokiaľ ide o žiadosť o typové schválenie, propagáciu vozidiel a ich maloobchodný predaj,

a to najmä z dôvodu, že tieto vozidlá boli napriek prítomnosti tohto zakázaného softvéru verejnosti prezentované ako vozidlá vybavené ekologickou dieselovou technológiou, teda ako vozidlá s obzvlášť nízkymi emisiami.

- 22 Nemecké rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2018, keďže VWAG zaplatila pokutu, ktorá v ňom bola stanovená, a formálne sa vzdala možnosti podať proti tomuto rozhodnutiu žalobu.
- 23 V rámci konania prebiehajúceho na Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre región Lazio) VWGI a VWAG namietali najmä nezákonnosť sporného rozhodnutia, ku ktorej došlo až v priebehu tohto konania, z dôvodu porušenia zásady *ne bis in idem* uvedenej v článku 50 Charty a v článku 54 DVSD.
- 24 Rozsudkom z 3. apríla 2019 tento súd zamietol žalobu podanú spoločnosťami VWGI a VWAG najmä z dôvodu, že zásada *ne bis in idem* nebráni zachovaniu pokuty stanovenej v spornom rozhodnutí.
- 25 VWGI a VWAG podali proti tomuto rozsudku odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá podala návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 26 Vnútroštátny súd sa domnieva, že najprv treba odpovedať na otázku, či sa v prejednávanej veci uplatňuje zásada *ne bis in idem*.
- 27 V tejto súvislosti pripomenul, že z judikatúry Súdneho dvora, a najmä z jeho rozsudku z 20. marca 2018, *Garlsson Real Estate a i.* (C-537/16, EU:C:2018:193, bod 63), vyplýva, že článok 50 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje pokračovať v konaní o peňažnej správnej sankcii trestnej povahy proti určitej osobe z dôvodu nezákonných konaní predstavujúcich manipuláciu s trhom, za ktoré už táto osoba bola právoplatne odsúdená v trestnom konaní, pokiaľ toto odsúdenie s prihliadnutím na škodu spôsobenú spoločnosti spáchaným trestným činom môže potláčať tento čin účinne, primerane a s odrádzajúcim účinkom.
- 28 Pokiaľ ide po prvé o sankciu uloženú sporným rozhodnutím, vnútroštátny súd sa pýta na jej kvalifikáciu. Domnieva sa, že túto sankciu možno kvalifikovať ako peňažnú správnu sankciu trestnej povahy. Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že správna sankcia má takúto povahu, ak, ako je to v prejednávanej veci, má za cieľ nielen nahradiť škodu spôsobenú porušením, ale má aj represívny účel.
- 29 Po druhé po pripomenutí judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa zásady *ne bis in idem* vnútroštátny súd uviedol, že táto zásada má zabrániť tomu, aby bol podnik znovu odsúdený alebo stíhaný, čo predpokladá, že tento podnik bol skorším rozhodnutím, proti ktorému už nie je možný opravný prostriedok, odsúdený alebo sa rozhodlo, že nie je zodpovedný. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o otázku, či sa sporné rozhodnutie a nemecké rozhodnutie týkajú tých istých skutkov, vnútroštátny súd uvádza „podobnosť, ak nie totožnosť“, ako aj „homogénnosť“ správania, ktorých sa týkajú tieto dve rozhodnutia.
- 30 Vnútroštátny súd tiež zdôrazňuje, že treba zohľadniť skutočnosť, že hoci sankcia stanovená sporným rozhodnutím bola uložená pred uložením sankcie stanovenej nemeckým rozhodnutím, toto posledné uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred sporným rozhodnutím.

- 31 Po tretie a napokon vnútroštátny súd pripomenul, že z rozhodnutia Súdneho dvora vyplýva, že obmedzenie uplatniteľnosti zásady *ne bis in idem* stanovenej v článku 50 Charty môže byť odôvodnené na základe jej článku 52 ods. 1 Konštatoval teda, že vzniká tiež otázka, či ustanovenia Spotrebiteľského zákonníka uplatňované v spornom rozhodnutí, ktoré preberajú smernicu 2005/29 a ich cieľom je ochrana spotrebiteľa, môžu byť relevantné so zreteľom na tento článok 52.
- 32 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti pripomenul, že podľa tejto judikatúry sú prípadné obmedzenia článku 50 Charty prípustné len vtedy, ak spĺňajú určité podmienky. Takéto obmedzenia musia predovšetkým smerovať k cieľu všeobecného záujmu, ktorý môže odôvodniť kumuláciu sankcií, musia byť stanovené jasnými a presnými pravidlami, zabezpečiť koordináciu konaní a dodržiavať zásadu primeranosti trestu. Zdá sa však, že v prejednávanej veci neexistuje jasné a určité pravidlo, ktoré by umožňovalo predvídať kumuláciu sankcií, že medzi predmetnými konaniami nie je stanovená žiadna koordinácia a že v rámci týchto konaní bola uložená maximálna sankcia.
- 33 Za týchto podmienok Consiglio di Stato (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Možno sankcie uložené v súvislosti s nekalými obchodnými praktikami podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa vykonáva smernica [2005/29], kvalifikovať ako správne sankcie trestnej povahy?
2. Má sa článok 50 [Charty] vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje, aby súd potvrdil rozhodnutie správneho orgánu a rozhodol o právoplatnosti peňažnej správnej sankcie trestnej povahy uloženej právnickej osobe za protiprávne konanie predstavujúce nekalé obchodné praktiky, pričom táto osoba bola za tie isté skutky medzitým odsúdená v trestnom konaní v inom členskom štáte a toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred právoplatným skončením súdneho konania o opravnom prostriedku podanom proti prvej peňažnej správnej sankcii trestnej povahy?
3. Môžu ustanovenia smernice 2005/29, najmä článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e), odôvodniť výnimku zo zákazu *ne bis in idem* stanoveného v článku 50 [Charty] a článku 54 [DVSD]?“

O právomoci Súdneho dvora a prípustnosti prejudiciálnych otázok

- 34 AGCM tvrdí, že prejudiciálne otázky treba odmietnuť ako neprípustné, keďže nie sú užitočné na účely rozhodnutia sporu vo veci samej. Na jednej strane článok 50 Charty a článok 54 DVSD nie sú v prejednávanej veci uplatniteľné, keďže nemecká právna úprava týkajúca sa zodpovednosti právnických osôb, na základe ktorej bolo prijaté nemecké rozhodnutie, nevyplýva z práva Únie. Na druhej strane, zatiaľ čo zásada *ne bis in idem* zakazuje kumuláciu stíhaní a sankcií za tie isté skutky, totožnosť skutkového stavu v prejednávanej veci neexistuje, keďže sporné rozhodnutie a nemecké rozhodnutie sa týkajú iných osôb a konaní. V každom prípade článok 3 ods. 4 smernice 2005/29 vylučuje takúto totožnosť.
- 35 Pokiaľ ide o prvé z týchto tvrdení, ktoré sa v skutočnosti týka právomoci Súdneho dvora rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, treba pripomenúť, že článok 19 ods. 3 písm. b) ZEÚ a článok 267 prvý odsek ZFEÚ stanovujú, že Súdny dvor má právomoc rozhodovať

- v prejudiciálnom konaní o výklade práva Európskej únie alebo platnosti aktov prijatých inštitúciami Únie (rozsudok z 10. marca 2021, *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.*, C-949/19, EU:C:2021:186, bod 23).
- 36 Pokiaľ ide po prvé o výklad článku 50 Charty, treba pripomenúť, že jej pôsobnosť v súvislosti s konaním členských štátov je vymedzená v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie, pričom toto ustanovenie potvrdzuje ustálená judikatúra Súdneho dvora, podľa ktorej sa základné práva zaručené v právnom poriadku Únie majú uplatniť vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, nie však mimo týchto situácií (rozsudok z 23. marca 2023, *Dual Prod*, C-412/21, EU:C:2023:234, bod 22 a citovaná judikatúra). Pokiaľ naopak právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu same osebe túto právomoc založiť (rozsudok z 26. februára 2013, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 22).
- 37 V prejednávanej veci z vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že sporné rozhodnutie bolo prijaté na základe talianskej právnej úpravy preberajúcej smernicu 2005/29, a teda predstavuje výkon práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Z toho vyplýva, že Charta sa má uplatniť na spor vo veci samej.
- 38 Po druhé, pokiaľ ide o výklad článku 54 DVSD, treba pripomenúť, že DVSD je integrálnou súčasťou práva Únie podľa protokolu č. 19 o schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie, pripojeného k Lisabonskej zmluve (Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 290) (rozsudok z 10. marca 2021, *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.*, C-949/19, EU:C:2021:186, bod 24).
- 39 Za týchto podmienok má Súdny dvor právomoc rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania.
- 40 Pokiaľ ide o druhé z tvrdení uvedených v bode 34 tohto rozsudku, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočné zodpovedanie položených otázok (rozsudok zo 6. októbra 2022, *Contship Italia*, C-433/21 a C-434/21, EU:C:2022:760, bod 24, ako aj citovaná judikatúra).
- 41 V prejednávanej veci AGCM nepreukázal, že by výklad práva Únie požadovaný vnútroštátnym súdom v rámci jeho prejudiciálnych otázok nemal nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej alebo že by išlo o problém hypotetickej povahy. Je pravda, že tomuto súdu prináleží overiť, či sa sporné rozhodnutie a nemecké rozhodnutie týkajú tých istých skutkov a tých istých osôb. Ako však vyplýva z bodu 29 tohto rozsudku, uvedený súd sa domnieva, že ide o „podobnosť, ak nie totožnosť“ správania, ktorého sa týka sporné rozhodnutie a nemecké rozhodnutie. Okrem toho sa ten istý súd svojou druhou otázkou pýta na situáciu, v ktorej sú právnickej osobe uložené sankcie trestnej povahy za tie isté skutky v rámci dvoch odlišných konaní. Zdá sa teda, že vnútroštátny súd sa domnieva, že v prejednávanej veci je táto osoba stíhaná a sankcionovaná za to isté porušenie práva.

42 Za týchto podmienok treba položené otázky považovať za prípustné.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 43 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 50 Charty vykladať v tom zmysle, že peňažná správna pokuta stanovená vnútroštátnou právnou úpravou, ktorú spoločnosti uložil vnútroštátny orgán príslušný v oblasti ochrany spotrebiteľa za nekalé obchodné praktiky, hoci ju táto právna úprava kvalifikuje ako správnu sankciu, predstavuje trestnoprávnu sankciu v zmysle tohto ustanovenia.
- 44 Článok 50 Charty stanovuje, že „nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom“. Zásada *ne bis in idem* tak zakazuje kumuláciu stíhaní, ako aj sankcií trestnoprávnej povahy v zmysle tohto článku, za rovnaké skutky a voči tej istej osobe (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 45 Pokiaľ ide o posúdenie trestnej povahy stíhaní a sankcií dotknutých vo veci samej, z judikatúry vyplýva, že v rámci tohto posúdenia sú relevantné tri kritériá. Prvým kritériom je právna kvalifikácia porušenia vo vnútroštátnom práve, druhým je samotná povaha porušenia a tretím kritériom je stupeň prísnosti sankcie, ktorá hrozí dotknutej osobe (rozsudok zo 4. mája 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, bod 38 a citovaná judikatúra).
- 46 Hoci prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby vo svetle týchto kritérií posúdil, či stíhanie a trestné, ako aj správne sankcie, ktorých sa týka konanie vo veci samej, majú trestnoprávnu povahu v zmysle článku 50 Charty, Súdny dvor, rozhodujúci o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu spresnenia vo svojom výklade (rozsudok z 20. marca 2018, Garlsson Real Estate a i., C-537/16, EU:C:2018:193, bod 29, ako aj citovaná judikatúra).
- 47 V prejednávanej veci, pokiaľ ide o prvé kritérium, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka sa sankcia a postup vedúci k uloženiu takejto sankcie považujú za administratívne.
- 48 Napriek tomu uplatnenie článku 50 Charty sa neobmedzuje len na stíhanie a sankcie, ktoré sú kvalifikované ako „trestné“ vnútroštátnym právom, ale vzťahuje sa – bez ohľadu na takúto kvalifikáciu vo vnútroštátnom práve – na stíhanie a sankcie, ktoré treba považovať za stíhanie a sankcie trestnoprávnej povahy na základe dvoch ďalších kritérií uvedených v bode 45 tohto rozsudku (rozsudok zo 4. mája 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 49 Pokiaľ ide o druhé kritérium týkajúce sa samotnej povahy porušenia, predpokladá overenie, či predmetná sankcia sleduje najmä represívny účel bez ohľadu na okolnosť, že sleduje aj preventívny účel. Zo samotnej povahy trestnoprávnych sankcií totiž vyplýva, že smerujú tak k represii, ako aj k prevencii nezákonných konaní. Naproti tomu opatrenie, ktoré sa obmedzuje na náhradu škody spôsobenej dotknutým porušením, nemá trestnoprávnu povahu (rozsudok zo 4. mája 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, bod 42).

- 50 V prejednávanej veci sa zdá, že zo znenia článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka vyplýva, že sankcia, ktorú toto ustanovenie stanovuje, sa povinne pridáva k iným opatreniam, ktoré AGCM môže prijať vo vzťahu k nekalým obchodným praktikám a ktoré, ako uviedla talianska vláda vo svojich písomných pripomienkach, zahŕňajú najmä zákaz pokračovať v predmetných praktikách alebo ich opakovať.
- 51 Hoci táto vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že sankcionovanie nekalých obchodných praktík je zaručené týmto zákazom a že v dôsledku toho cieľom sankcie stanovenej v článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka nie je potláčať protiprávne konanie, ale zbaviť dotknutý podnik neoprávnenej konkurenčnej výhody, ktorú získal svojím zavineným konaním voči spotrebiteľom, treba uviesť, že tento prípadný cieľ nie je v predmetnom ustanovení vôbec spomenutý.
- 52 Okrem toho, hoci cieľom tohto ustanovenia bolo zbaviť dotknutý podnik neoprávnenej konkurenčnej výhody, nič to nemení na tom, že pokuta sa líši v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania predmetného porušenia, z čoho vyplýva určité odstupňovanie a progresívnosť pri určovaní sankcií, ktoré možno uložiť. Okrem toho, ak by to bolo cieľom toho istého ustanovenia, skutočnosť, že sa zdá, že toto ustanovenie stanovuje, že pokuta by mohla dosiahnuť maximálne päť miliónov eur, by mohla mať za následok, že tento cieľ nie je dosiahnutý, ak neoprávnená konkurenčná výhoda presahuje túto sumu. Naopak, skutočnosť, že sa javí, že podľa § 27 ods. 9 druhej vety Spotrebiteľského zákonníka výška pokuty nemôže byť nižšia ako 50 000 eur, pokiaľ ide o určité nekalé obchodné praktiky, znamená, že pokuta za tieto praktiky môže presahovať sumu neoprávnenej konkurenčnej výhody.
- 53 Pokiaľ ide o tretie kritérium, teda stupeň prísnosti opatrení, o ktoré ide vo veci samej, treba pripomenúť, že stupeň prísnosti sa posudzuje v závislosti od maximálneho trestu stanoveného príslušnými právnymi predpismi (rozsudok zo 4. mája 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, bod 46).
- 54 V tejto súvislosti stačí uviesť, že peňažná správna sankcia, ktorá môže dosiahnuť päť miliónov eur, má vysoký stupeň prísnosti, ktorý môže podporiť analýzu, podľa ktorej má táto sankcia trestnú povahu v zmysle článku 50 Charty.
- 55 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 50 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že peňažná správna pokuta, ktorú stanovuje vnútroštátna právna úprava a ktorá bola spoločnosti uložená vnútroštátnym orgánom príslušným v oblasti ochrany spotrebiteľa za nekalé obchodné praktiky, hoci je vnútroštátnou právnou úpravou kvalifikovaná ako správna sankcia, predstavuje trestnoprávnu sankciu v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ sleduje represívny účel a vykazuje vysoký stupeň prísnosti.

O druhej otázke

- 56 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje zachovanie pokuty trestnej povahy uloženej právnickej osobe za nekalé obchodné praktiky v prípade, že táto osoba bola odsúdená v trestnom konaní za tie isté skutky v inom členskom štáte, aj keď k tomuto odsúdeniu došlo až po prijatí rozhodnutia o uložení tejto pokuty, právoplatnosť však nadobudlo predtým, ako rozsudok o opravnom prostriedku podanom proti tomuto rozhodnutiu získal právnu silu rozhodnutej veci.

57 Z judikatúry vyplýva, že uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha dvojakej podmienke, a to na jednej strane tomu, aby existovalo skoršie právoplatné rozhodnutie (podmienka „bis“), a na druhej strane tomu, aby sa na ten istý skutkový stav vzťahovalo skoršie rozhodnutie a neskoršie stíhania alebo neskoršie rozhodnutia (podmienka „idem“) (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 28).

O podmienke „bis“

58 Pokiaľ ide o podmienku „bis“, na to, aby sa na súdne rozhodnutie mohlo nazerať ako na právoplatne rozhodujúce o skutkovom stave predloženom v druhom konaní, je potrebné nielen to, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, ale aj to, aby bolo vydané po posúdení vzťahujúcim sa na vec samu (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 29).

59 Hoci uplatnenie zásady *ne bis in idem* predpokladá existenciu skoršieho právoplatného rozhodnutia, nevyhnutne z nej nevyplýva, že neskoršie rozhodnutia, ktorým táto zásada bráni, môžu byť len rozhodnutiami prijatými po tomto skoršom právoplatnom rozhodnutí. Táto zásada totiž vylučuje, aby sa v prípade, že existuje právoplatné rozhodnutie, mohlo začať trestné stíhanie za tie isté skutky alebo pokračovať.

60 V prejednávanej veci na jednej strane z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že nemecké rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2018, teda po prijatí sporného rozhodnutia. Pokiaľ sa na toto rozhodnutie vzhľadom na zásadu *ne bis in idem* nemožno odvolávať s cieľom brániť konaniu vedenému AGCM a prijatiu sporného rozhodnutia, kým nenadobudlo právoplatnosť, inak je to v prípade, že uvedené rozhodnutie sa stalo právoplatným v čase, keď sporné rozhodnutie ešte nebolo konečné.

61 Na rozdiel od toho, čo tvrdí AGCM vo svojich písomných pripomienkach, skutočnosť, že nemecké rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť po tom, čo VWAG zaplatila pokutu stanovenú v tomto rozhodnutí a upustila od jej napadnutia, nemôže spochybníť toto posúdenie. Zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Charty sa totiž uplatní vtedy, ak rozhodnutie trestnej povahy nadobudlo právoplatnosť bez ohľadu na to, akým spôsobom ju toto rozhodnutie nadobudlo.

62 Na druhej strane sa zdá, s výhradou overenia týmto súdom, že toto rozhodnutie bolo vydané po posúdení veci samej.

63 Za týchto podmienok a s výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa teda zdá, že konanie vedúce k prijatiu nemeckého rozhodnutia bolo ukončené právoplatným rozhodnutím v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 58 tohto rozsudku.

O podmienke „idem“

64 Pokiaľ ide konkrétne o podmienku „idem“, zo samotného znenia článku 50 Charty vyplýva, že zakazuje trestne stíhať alebo sankcionovať tú istú osobu viac ako jedenkrát za to isté porušenie (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 31).

- 65 Ako uvádza vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, tak sporné rozhodnutie, ako aj nemecké rozhodnutie sa týkajú tej istej právnickej osoby, a to spoločnosti VWAG. Skutočnosť, že sporné rozhodnutie sa okrem toho týka spoločnosti VWGI, nemôže spochybniť toto konštatovanie.
- 66 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora kritérium relevantné na posúdenie existencie toho istého porušenia je kritérium totožnosti skutkového stavu, chápané ako existencia súboru konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom neoddeliteľne spojené a ktoré viedli k právoplatnému oslobodeniu alebo odsúdeniu dotknutej osoby. Článok 50 Charty tak zakazuje uložiť za tie isté skutky viaceré sankcie trestnej povahy v rôznych konaniach vedených na tieto účely (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 33 a citovaná judikatúra).
- 67 Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že právna kvalifikácia skutkového stavu a chránený právny záujem z hľadiska vnútroštátneho práva nie sú relevantné na účely konštatovania existencie toho istého porušenia, keďže rozsah ochrany priznanej v článku 50 Charty sa nemôže meniť v závislosti od členského štátu (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 34 a citovaná judikatúra).
- 68 Ako už bolo uvedené v bode 41 tohto rozsudku, v prejednávanej veci sa vnútroštátny súd svojou druhou otázkou pýta na situáciu, v ktorej sú právnickej osobe uložené sankcie trestnej povahy za tie isté skutky v rámci dvoch odlišných konaní. Z toho vyplýva, že tento súd sa zrejme domnieva, že pokiaľ ide o spor vo veci samej, podmienka „*idem*“ je splnená.
- 69 Ako však vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a ako bolo uvedené v bode 29 tohto rozsudku, tento súd tiež odkazuje na „podobnosť“ a „homogénnosť“ predmetných skutkov.
- 70 V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako vyplýva z bodu 66 tohto rozsudku, že zásada *ne bis in idem* uvedená v článku 50 Charty sa môže uplatniť len vtedy, ak sú skutky, ktorých sa týkajú obe konania alebo obe predmetné sankcie, totožné. Nestačí teda, ak sú skutky podobné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 36).
- 71 Hoci prináleží vnútroštátnemu súdu, aby s prihliadnutím na bod 66 tohto rozsudku posúdil, či sa trestné stíhanie vedené nemeckou prokuratúrou a AGCM, ako aj sankcie uložené spoločnosti VWAG v nemeckom rozhodnutí a v spornom rozhodnutí týkajú tých istých skutkov, a teda toho istého porušenia, Súdny dvor pri rozhodovaní o návrhu na začatie prejudiciálneho konania môže poskytnúť spresnenia, ktorých cieľom je viesť vnútroštátny súd pri jeho výklade.
- 72 V tejto súvislosti treba po prvé uviesť, ako to urobila holandská vláda vo svojich písomných pripomienkach, že uvoľnenie dohľadu nad činnosťou organizácie so sídlom v Nemecku, na ktoré sa vzťahuje nemecké rozhodnutie, je správaním, ktoré sa odlišuje od uvádzania vozidiel so zabudovaným zakázaným rušiacim zariadením na trh v Taliansku v zmysle nariadenia č. 715/2007 a od šírenia klamlivej reklamy v tomto členskom štáte, ktorých sa týka sporné rozhodnutie.
- 73 Po druhé, pokiaľ sa nemecké rozhodnutie týka uvádzania vozidiel vybavenými takým zakázaným rušiacim zariadením na trh, vrátane Talianska, ako aj šírenia nesprávnych propagačných oznámení týkajúcich sa predaja týchto vozidiel, treba pripomenúť, že samotná skutočnosť, že orgán členského štátu v rozhodnutí konštatujúcim porušenie práva hospodárskej súťaže v Únii a príslušných ustanovení práva tohto členského štátu poukázal na skutkovú okolnosť vzťahujúcu sa na územie iného členského štátu, nemôže postačovať na to, aby sa mohlo usúdiť, že táto

skutková okolnosť je príčinou stíhaní alebo že ju tento orgán zohľadnil ako jeden zo znakov tohto porušenia. Je potrebné tiež overiť, či uvedený orgán skutočne rozhodol o tejto skutkovej okolnosti na účely konštatovania porušenia, určenia zodpovednosti osoby stíhanej za toto porušenie a prípadne uloženia sankcie tejto osobe, aby sa mohlo uvedené porušenie považovať za zahŕňajúce územie tohto iného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. marca 2022, Nordzucker a i., C-151/20, EU:C:2022:203, bod 44).

- 74 Po tretie z nemeckého rozhodnutia však vyplýva, že predaj takýchto vozidiel v iných členských štátoch vrátane Talianskej republiky zohľadnila nemecká prokuratúra pri výpočte sumy 995 miliónov eur uloženej spoločnosti VWAG ako poplatok za ekonomickú výhodu vyplývajúcu z jej protiprávneho konania.
- 75 Po štvrté nemecká prokuratúra v nemeckom rozhodnutí výslovne uviedla, že zásada *ne bis in idem*, tak ako je zakotvená v nemeckej ústave, bráni uloženiu neskorších trestných sankcií skupine Volkswagen v Nemecku, pokiaľ ide o predmetné rušiacie zariadenie a jeho používanie. Podľa názoru tejto prokuratúry sú totiž skutky, ktorých sa týka toto rozhodnutie, rovnaké ako skutky, ktorých sa týka sporné rozhodnutie v zmysle judikatúry Súdneho dvora, keďže zabudovanie uvedeného zariadenia, získanie typového schválenia, ako aj propagácia a predaj dotknutých vozidiel predstavujú súbor konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom neoddeliteľne spojené.
- 76 Za predpokladu, že by vnútroštátny súd rozhodol, že skutky, ktoré boli predmetom dvoch konaní, o ktoré ide vo veci samej, sú totožné, kumulácia sankcií uložených spoločnosti VWAG by predstavovala obmedzenie uplatnenia zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty.
- 77 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje zachovanie pokuty trestnej povahy uloženej právnickej osobe za nekalé obchodné praktiky v prípade, že táto osoba bola odsúdená v trestnom konaní za tie isté skutky v inom členskom štáte, aj keď k tomuto odsúdeniu došlo až po prijatí rozhodnutia o uložení tejto pokuty, právoplatnosť však nadobudlo predtým, ako rozsudok o opravnom prostriedku podanom proti tomuto rozhodnutiu získal právnu silu rozhodnutej veci.

O tretej otázke

- 78 Svojou treťou otázkou vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o výklad článku 3 ods. 4 a článku 13 ods. 2 písm. e) smernice 2005/29, ako aj článku 50 Charty a článku 54 DVSD s cieľom odpovedať na otázku, za akých podmienok možno odôvodniť obmedzenia uplatňovania zásady *ne bis in idem*.
- 79 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zavedeného článkom 267 ZFEÚ prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávany spor. V tomto smere Súdnemu dvoru v prípade potreby prináleží preformulovať položené otázky (rozsudok z 21. decembra 2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, bod 42 a citovaná judikatúra).
- 80 V prejednávanej veci treba konštatovať, že článok 54 DVSD, ako aj článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e) smernice 2005/29, ktoré sú výslovne uvedené v tretej otázke, nie sú relevantné na účely rozhodnutia sporu vo veci samej.

- 81 Po prvé z judikatúry vyplýva, že cieľom článku 54 DVSD je zaručiť osobe, ktorá bola odsúdená a svoj trest už vykonala alebo ktorá bola prípadne právoplatne oslobodená spod obžaloby v členskom štáte, aby sa mohla pohybovať vnútri schengenského priestoru bez obavy zo stíhania v inom členskom štáte pre ten istý čin [pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. júna 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, bod 45, a z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Vydanie a *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 78].
- 82 Vzhľadom na to, že táto možnosť voľného pohybu nie je vo veci samej sporná, keďže sa týka dvoch podnikov usadených prvý v Nemecku a druhý v Taliansku, výklad článku 54 DVSD nie je nevyhnutný na účely rozhodnutia sporu vo veci samej.
- 83 Po druhé článok 3 ods. 4 smernice 2005/29 stanovuje, že v prípadoch rozporu medzi ustanoveniami tejto smernice a inými právnymi predpismi Únie upravujúcimi osobitné aspekty nekalých obchodných praktík majú prednosť, a na tieto osobitné aspekty sa použijú, tieto iné právne predpisy. Zo samotného znenia tohto ustanovenia, ako aj z odôvodnenia 10 smernice 2005/29 na jednej strane vyplýva, že toto ustanovenie sa uplatňuje len vtedy, ak neexistujú osobitné ustanovenia Únie upravujúce osobitné aspekty nekalých obchodných praktík, a na druhej strane, že toto ustanovenie sa výslovne týka konfliktov medzi pravidlami Únie a nie medzi vnútroštátnymi predpismi (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. septembra 2018, Wind Tre a Vodafone Italia, C-54/17 a C-55/17, EU:C:2018:710, body 58 a 59, ako aj citovanú judikatúru).
- 84 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že v prejednávanej veci existuje rozpor medzi pravidlami Únie. V každom prípade, keďže cieľom článku 3 ods. 4 smernice 2005/29 je konkrétne zabrániť kumulácii konaní a sankcií, toto ustanovenie nie je relevantné na účely odpovede na otázku, za akých okolností sú možné výnimky zo zásady *ne bis in idem*.
- 85 Po tretie článok 13 ods. 2 písm. e) tejto smernice nie je *ratione temporis* uplatniteľný na spor vo veci samej, keďže toto ustanovenie bolo do smernice 2005/29 zavedené smernicou 2019/2161 a uplatňuje sa až od 28. mája 2022.
- 86 Za týchto okolností treba konštatovať, že svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, za akých podmienok možno obmedzenia uplatňovania zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty odôvodniť.
- 87 Obmedzenie uplatňovania tejto zásady môže byť odôvodnené na základe jej článku 52 ods. 1 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 40 a citovanú judikatúru).
- 88 Podľa prvej vety článku 52 ods. 1 Charty akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd v nej uznaných musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Podľa druhej vety uvedeného odseku za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.
- 89 V prejednávanej veci vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či tak, ako zrejme vyplýva zo skutočností uvedených v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, zásah každého z dotknutých vnútroštátnych orgánov, o ktorom sa tvrdí, že viedol ku kumulácii stíhaní a sankcií, bol stanovený zákonom.

- 90 Takáto možnosť kumulovať stíhania a sankcie rešpektuje podstatu článku 50 Charty pod podmienkou, že dotknutá vnútroštátna právna úprava neumožňuje stíhať a sankcionovať tie isté skutky v rámci toho istého porušenia alebo na dosiahnutie toho istého cieľa, ale stanovuje len možnosť kumulácie stíhaní a sankcií na základe odlišných právnych úprav (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 43).
- 91 Pokiaľ ide o otázku, či obmedzenie uplatnenia zásady *ne bis in idem* zodpovedá cieľu všeobecného záujmu, treba konštatovať, že obe vnútroštátne právne úpravy dotknuté vo veci samej sledujú legitímne ciele, ktoré sú odlišné.
- 92 Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 88 svojich návrhov, cieľom vnútroštátneho ustanovenia, na základe ktorého bolo prijaté nemecké rozhodnutie, je, aby podniky a ich zamestnanci konali v súlade so zákonom, a preto sankcionuje nedbanlivostné nesplnenie povinnosti obozretnosti v oblasti podnikateľskej činnosti, zatiaľ čo ustanovenia Spotrebiteľského zákonníka uplatňované AGCM preberajú smernicu 2005/29, pričom ich účelom je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa v súlade s článkom 1 tejto smernice, ako aj prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu.
- 93 Pokiaľ ide o dodržiavanie zásady proporcionality, tá vyžaduje, aby kumulácia stíhaní a sankcií stanovených vnútroštátnou právnou úpravou nešla nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných touto právnou úpravou, pričom ak existuje možnosť rozhodnúť sa medzi viacerými primeranými opatreniami, je potrebné sa prikloniť k najmenej obmedzujúcemu a spôsobené nevýhody nesmú byť neprimerané sledovaným cieľom (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 48 a citovaná judikatúra).
- 94 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že orgány verejnej moci si môžu legitímne zvoliť doplňujúce právne odpovede voči niektorým správaniam škodlivým pre spoločnosť prostredníctvom rôznych postupov, ktoré tvoria koherentný celok, a to tak, aby sa vo svojich rôznych aspektoch zaoberali predmetným sociálnym problémom, pokiaľ kombinácia týchto právnych odpovedí nepredstavuje neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu. Preto skutočnosť, že dve konania sledujú odlišné ciele všeobecného záujmu, ktoré je legitímne chrániť kumulatívne, môže byť v rámci analýzy proporcionality kumulácie stíhaní a sankcií zohľadnená ako faktor, ktorý by mohol odôvodniť túto kumuláciu, pod podmienkou, že tieto konania sa dopĺňajú a že dodatočné zaťaženie, ktoré predstavuje uvedená kumulácia, by mohlo byť odôvodnené oboma sledovanými cieľmi (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 49).
- 95 Pokiaľ ide o striktnú nevyhnutnosť takejto kumulácie stíhaní a sankcií, treba konkrétnejšie posúdiť, či existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie stíhaní a sankcií, ako aj koordinácia medzi rôznymi orgánmi, či boli tieto dve konania vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti a či sankcia prípadne uložená v konaní, ktoré bolo z časového hľadiska prvé, bola zohľadnená pri posudzovaní druhej sankcie takým spôsobom, aby zaťaženie dotknutých osôb vyplývajúce z tejto kumulácie bolo obmedzené na nevyhnutne potrebnú mieru a aby súhrn uložených sankcií zodpovedal závažnosti spáchaných porušení (rozsudok z 22. marca 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 51 a citovaná judikatúra).
- 96 Z toho vyplýva, že na to, aby kumulácia konaní alebo sankcií za tie isté skutky mohla byť považovaná za odôvodnenú, musí najmä spĺňať tri podmienky, a to po prvé, že táto kumulácia nepredstavuje neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu, po druhé, že existujú jasné a presné

pravidlá umožňujúce stanoviť, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie, a po tretie, že predmetné konania boli vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti.

- 97 Pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, treba pripomenúť, že sporné rozhodnutie stanovuje pokutu vo výške päť miliónov eur, ktorá sa pridáva k pokute vo výške jednej miliardy eur uloženej spoločnosti VWAG nemeckým rozhodnutím. Vzhľadom na skutočnosť, že VWAG súhlasila s touto poslednou uvedenou pokutou, nezdá sa, že by pokuta uložená sporným rozhodnutím, ktorej výška zodpovedá len 0,5 % pokuty stanovenej nemeckým rozhodnutím, mala za následok, že kumulácia týchto sankcií predstavuje pre túto spoločnosť neprimeranú záťaž. Za týchto okolností je irelevantná skutočnosť, že podľa vnútroštátneho súdu bola uložená maximálna sankcia stanovená relevantnou právnou úpravou.
- 98 Po druhé, pokiaľ ide o druhú podmienku, hoci vnútroštátny súd neuviedol nemecké alebo talianske ustanovenia, ktoré by osobitne stanovovali možnosť, že také správanie, aké je uvedené v spornom rozhodnutí a v nemeckom rozhodnutí, za predpokladu, že ide o to isté správanie, môže byť predmetom kumulácie konaní alebo sankcií v rôznych členských štátoch, nič neumožňuje domnievať sa, že VWAG nemohla predvídať, že toto správanie môže viesť ku konaniam a sankciám aspoň v dvoch členských štátoch, ktoré sú založené buď na pravidlách uplatniteľných na nekalé obchodné praktiky, alebo na iných pravidlách, ako sú tie, ktoré stanovuje Zákon o správnych deliktoch, ktorých jasnosť a presnosť navyše neboli spochybnené.
- 99 Pokiaľ ide po tretie o podmienku týkajúcu sa koordinácie konaní uvedenú v bode 96 tohto rozsudku, aj vzhľadom na informácie, ktoré poskytla VWAG na pojednávaní pred Súdny dvorom, sa javí, že medzi nemeckou prokuratúrou a AGCM nedošlo k žiadnej koordinácii, hoci predmetné konania boli zrejme vedené súbežne počas niekoľkých mesiacov a podľa týchto informácií nemecká prokuratúra vedela o spornom rozhodnutí v čase, keď prijala vlastné rozhodnutie.
- 100 V tejto súvislosti treba na jednej strane pripomenúť, ako uviedol generálny advokát v bode 107 svojich návrhov, že hoci nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 z 27. októbra 2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa („nariadenie o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa“) (Ú. v. EÚ L 364, 2004, s. 1), ktoré bolo nahradené nariadením 2017/2394, stanovovalo mechanizmus spolupráce a koordinácie medzi vnútroštátnymi orgánmi poverenými uplatňovaním právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľa, nemecká prokuratúra nebola na rozdiel od AGCM súčasťou týchto orgánov.
- 101 Na druhej strane, ako vyplýva z informácií, ktoré poskytla VWAG na pojednávaní pred Súdny dvorom, hoci sa zdá, že nemecká prokuratúra podnikla kroky na Európskej agentúre pre justičnú spoluprácu Európskej únie (Eurojust), aby zabránila kumulácii trestných konaní proti spoločnosti VWAG vo viacerých členských štátoch, pokiaľ ide o skutky uvedené v nemeckom rozhodnutí, z týchto informácií vyplýva, že talianske orgány neupustili od trestného stíhania proti tejto spoločnosti a že AGCM sa nezúčastnila na tomto pokuse o koordináciu v rámci Eurojustu.
- 102 V rozsahu, v akom talianska vláda uviedla v podstate, že v situácii, o akú ide vo veci samej, je na to, aby sa kumulácia konaní a sankcií za tie isté skutky považovala za odôvodnenú, potrebné len overiť, či je zásada *ne bis in idem* dodržaná v jej „hmotnoprávnom rozmere“, podľa slov použitých touto vládou, teda overiť, či celková sankcia, ktorá vyplýva z oboch predmetných konaní, nie je zjavne neprimeraná, a to bez toho, aby bola potrebná koordinácia medzi týmito konaniami, treba

pripomenúť, že podmienky, tak ako boli stanovené judikatúrou uvedenou v bode 95 tohto rozsudku, v ktorých možno takúto kumuláciu považovať za odôvodnenú, vymedzujú možnosť obmedziť uplatňovanie uvedenej zásady. V dôsledku toho sa tieto podmienky nemôžu líšiť od prípadu k prípadu.

- 103 Je pravda, že koordinácia postupov alebo sankcií týkajúcich sa tých istých skutkov môže byť zložitejšia, ak príslušné orgány sú, ako v prejednávanej veci, z rôznych členských štátov. Hoci je potrebné zohľadniť praktické obmedzenia, ktoré sú vlastné takému cezhraničnému kontextu, nemôžu odôvodniť to, aby sa uvedená požiadavka relativizovala alebo nezohľadňovala, ako uviedol generálny advokát v bodoch 114 a 115 svojich návrhov.
- 104 Takáto koordinácia konaní alebo sankcií môže byť výslovne upravená právom Únie, ako to preukazujú, hoci sa obmedzujú na stíhanie nekalých obchodných praktík, koordináčne systémy, ktoré boli stanovené nariadením č. 2006/2004 a ktoré sú v súčasnosti upravené nariadením 2017/2394.
- 105 Pokiaľ ide o riziko, na ktoré poukázala Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach a na pojednávaní, že osoba podliehajúca súdnej právomoci sa snaží dosiahnuť odsúdenie v trestnom konaní v jednom členskom štáte len na účely ochrany pred stíhaním a sankciami týkajúcimi sa tých istých skutkov v inom členskom štáte, žiadna skutočnosť v spise predloženom Súdnemu dvoru neumožňuje tvrdiť, že takéto riziko by sa mohlo prejaviť v rámci sporu vo veci samej. Konkrétne okolnosti, ktoré sú uvedené v bode 97 tohto rozsudku, neumožňujú podporiť takéto tvrdenie.
- 106 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 52 ods. 1 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že umožňuje obmedzenie uplatňovania zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty, takže umožňuje kumuláciu konaní alebo sankcií za tie isté skutky, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 52 ods. 1 Charty, ako ich spresňuje judikatúra, a to po prvé, že táto kumulácia nepredstavuje neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu, po druhé, že existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie, a po tretie, že predmetné konania boli vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti.

O trovách

- 107 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 50 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že peňažná správna pokuta, ktorú stanovuje vnútroštátna právna úprava a ktorá bola spoločnosti uložená vnútroštátnym orgánom príslušným v oblasti ochrany spotrebiteľa za nekalé obchodné praktiky, hoci je vnútroštátnou právnou úpravou kvalifikovaná ako správna sankcia, predstavuje trestnoprávnou sankciu v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ sleduje represívny účel a vykazuje vysoký stupeň prísnosti.**

- 2. Zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje zachovanie pokuty trestnej povahy uloženej právnickej osobe za nekalé obchodné praktiky v prípade, že táto osoba bola odsúdená v trestnom konaní za tie isté skutky v inom členskom štáte, aj keď k tomuto odsúdeniu došlo až po prijatí rozhodnutia o uložení tejto pokuty, právoplatnosť však nadobudlo predtým, ako rozsudok o opravnom prostriedku podanom proti tomuto rozhodnutiu získal právnu silu rozhodnutej veci.**
- 3. Článok 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že umožňuje obmedzenie uplatňovania zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 tejto Charty, takže umožňuje kumuláciu konaní alebo sankcií za tie isté skutky, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 52 ods. 1 uvedenej Charty, ako ich spresňuje judikatúra, a to po prvé, že táto kumulácia nepredstavuje neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu, po druhé, že existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie, a po tretie, že predmetné konania boli vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti.**

Podpisy